

Голас Рафзімы

№ 3 (1316)

СТУДЗЕНЬ 1974 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫНІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 19-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

Свята працы і песні ў палатцы культуры калгаса «Савецкая Беларусь» Камянецкага раёна.

Фота У. МЯЖЭВІЧА.

КУЛЬТУРА КАЛГАСНАГА СЯЛА

Калгас для селяніна — не лёгкі месца работы і крыніца робку. Тут праходзіць яго жыццё і жыццё яго дзяцей. Така і немагчыма ў нас аддзяленні вытворчай дзейнасці ад клопатаў аб чалавеку, яго быццё, пачынку, перспектывах яго п'ютурнага росту.

Мы стварылі ў калгасе ўмовы работы, якія адпавядаюць часнаму ўзроўню; у беззастаўнае мінулае адыйшла цяжка ручная праца. У восем разоў — выспаўшыся, прыгатаваўшы снеданне, сабраўшы яйцы ў школу, — ідзе наша ярка на работу. Праз тры дні вяртаецца, спраўляе хатнія справы, а вечарам траўляецца на ферму, зноў дзінны на тры. Адсюль і адноў адпаведныя і цікавыя дабыты, якая не закабалае чалавека, а дае яму ўсе магчымыя нармальнага, паўнацэннага жыцця.

Ужо амаль дзесяць гадоў ацуе на трактарным стане лова, заканчваецца будаўтва трактарнай майстэрні, цэлы паверх будзе адвядзены пад бытавыя памяшканні душавыя. Сёння мы пытаем ставім так: механізатар пачне хадзіць на работу і вяртаецца з яе ў чыстай, не прасланай кашулі.

Добрыя ўмовы работы калнікаў, умацнеўшая эканоміка гаспадаркі, выдатная запэччанасць машынамі і механізмамі (сёння ў гаспадарчых трактараў, 20 збожжавых аб'янаў, 40 аўтамабіляў і іншых тэхніка) даюць магчы-

«Цэх культуры калгаса». Гэтыя словы любіць паўтараць старшыня калгаса «Савецкая Беларусь», Камянецкага раёна Герой Сацыялістычнай Працы Уладзімір БЯДУЛЯ, артыкул якога змешчан ніжэй. Уладзіміру Лявонцэвічу належыць таксама жартуліва сказаная аднойчы фраза: «Апошнія дзесяць-дванаццаць гадоў наша гаспадарка ўпэўнена трымае першае месца ў раёне па малаку, футболе і мастацкай самадзейнасці». За гэтымі словамі крыецца вялікі сэнс гаспадарчай палітыкі калгаса, дзе ў нагу з вытворчымі поспехамі ідуць справы культурнага будаўніцтва.

масць нам пастаянна павышаць ураджайнасць сельскагаспадарчых культур, вытворчасць малака і мяса. Толькі ў мінулым годзе мы прадалі дзяржаве больш трох тысяч тон малака, амаль 700 тон мяса, да васьмі тысяч тон цукровых буракоў. Надоў і сярэднім па калгасу складаюць 3 700 літраў на кожную карову.

Растуць грашовыя даходы калгаса. Яны складаюць цяпер тры мільёны рублёў. Адпаведна вырасла і зарплата калгаснікаў. Зарабляюць жывёлаводы, механізатары ў нас па 180—220 рублёў у месяц.

Але не хлебам адзіным, не толькі заробкам жыве чалавек. Патрэбна яму добраўпарадкаваная кватэра, ды каб не горшая, чым у горадзе. Такія кватэры — з усімі выгодамі, з газам, з гарачай вадой —будуем мы апошнія гады ў новым пасёлку. Павінен быць чалавек упэўнены ў забяспечанай старасці — ёсць такая ўпэўненасць: звыш чатырохсот ветэранаў атрымліваюць калгасную пенсію. Клопатамі аб дзецях жыве чалавек. Таму мы ўжо даўно адкрылі ў калгасе дзіцячыя яслі. У нашых вёсках некалькі агульнаадукацыйных школ, вось ужо сем гадоў працуе дзіцячая музычная школа,

у якой займаецца звыш ста дзяцей.

Але не можа быць сапраўдным, радасным жыццём без свята. Сучаснага, але і з захаваннем старых традыцый — з вясёлым застоллем, песнямі і танцамі.

Іменна такой урачыстасцю стала ў калгасе наша традыцыйнае свята працы і песні, якое праходзіць позняй восенню, калі ўжо закончаны збор ураджаю. У нас дванаццаць вёсак, і кожная пяць на конкурс каравая. Наладжваецца парад сельскагаспадарчай тэхнікі, а потым — святочны канцэрт, народнае гуляне.

Можна, менавіта з «Залатою восенню» і пачынаецца цэх культуры, які ўсё больш упэўнена займае месца сярод іншых калгасных цэхаў. Пра ўзросшы духоўны ўзровень сельскіх жыхароў успамінаеш, калі прысутнічаеш на рэпетыцыі нашага выдатнага чатырохгалосага хору, у якім займаецца звыш пяцідзiesiąці чалавек. Паўтара года таму назад ён атрымаў ганаровае званне народнага. Не адстае ад хору і драматычны калектыў, паспяхова выступае танцавальны ансамбль.

Ужо больш за пяць год прайшло з таго часу, як мы пабудавалі ў вёсцы калгасны

палац культуры з цудоўнай залай на 520 месц. Тут штогод выступаюць па 25—30 прафесійных калектываў з Масквы, Ленінграда, Кіева, Мінска, Брэста і іншых гарадоў краіны. І ніколі не бывае ніводнага свабоднага месца. А акрамя ж палаца культуры, у калгасе ёсць яшчэ шэсць брыгадных клубаў.

Ды што там палац культуры! Да прыезду ў калгас хору імя Пятніцкага даваўся падабраць на лужку прыродны амфітэатр, здольны змясціць не сотні — тысячы жадаючых. І залежыць колькасць глядачоў ужо толькі ад прафесійнага ўзроўню выканаўцаў.

Калгаснікі «Савецкай Беларусі» прымалі ў сябе беларускіх мастакоў А. Кішчанку і А. Зайцава, народнага мастака СССР А. Кібальнікава, паэта А. Вазнясенскага, чакаюць прыезду спявачкі Клаўдзіі Шульжэнкі.

Наш палац культуры не бывае пустым. Сёння тут не прабіцца на выстаўку мадэлей адзення, заўтра — выстаўка-продаж тавараў народнага спажывання, потым канцэрт сталічных артыстаў, вечар адпачынку з самадзейнай праграмай.

Наспела неабходнасць і ў су-

часным гандлёвым цэнтры для вёскі. Да вясны думаем яго закончыць. Магазіны, атэльё, цырульня, рэстаран, кафэ ў гэтым цэнтры афармляюць лепшыя мастакі з Мінска. А мы плануем у рэстаране праводзіць лекцыі-паказы аб мастацтве сервіроўкі стала... Вось яно, тое самае збліжэнне горада і вёскі, ліквідацыя адрознення паміж імі, аб якім з такой перакананасцю гаварылася на XXIV з'ездзе КПСС.

Сюды ж, да «цэха культуры», я б аднёс і бясплатны, за кошт калгаса, пуцёўкі. З чатырохсот пяцідзiesiąці працуючых у нас кожны год больш як пяцідзiesiąт чалавек ездзяць у лепшыя санаторыі і дамы адпачынку краіны, а яшчэ восемдзiesiąт—сто чалавек па турысцкіх пуцёўках. Як гаворыцца, людзей паглядзець, сябе паказаць.

Мне даваўся пабываць на Усесаюзным злёце клубных работнікаў ва Ульянаўску. Шмат там было за тры дні перагаворана, многа цікавага і хваляючага даваўся пачуць аб тых пераменах, што адбываюцца ў культурным жыцці вёскі. Вярнуўся я дамоў з упэўненасцю, што мы на правільным шляху. Тэндэнцыя да паралельнага развіцця эканомікі і культуры калгаснага сяла перамагае паўсюдна. Паскораны духоўны рост працаўнікоў сельскагаспадарчай вытворчасці стаў прыкметай нашага часу. У гэтым вялікі і гуманны сэнс нашай партыйнай, дзяржаўнай палітыкі.

ПРАФЕСАР МУХІН: «СЕЛЕКЦЫЯ НЕ ВЕДАЕ МЕЖАЎ»

Толькі за апошнія тры гады селекцыянеры Беларускага навукова-даследчага інстытута земляробства (БелНДІЗ) перадалі дзяржаўным сортавыпрабавальным станцыям і раённа-райональным звыш 20 сартоў збожжавых, зернебабовых і кружных, кармавых і

тэхнічных культур. Паводле ацэнкі спецыялістаў, вынікі работ даюць магчымасць заглянуць у заўтрашні дзень раслінаводства, адчуць рэальную магчымасць з'яўлення новага пакалення сельскагаспадарчых культур.

зноў адбор і зноў скрыжаванні...

Я слухаю расказы гэтых па-сапраўднаму захопленых сваёй справай людзей, і дэманстрацыйныя снапкі вызаных раслін нібы па чарадзейству рассяваюць сцены лабараторыі, ператвараючыся то ў буйныя хлебныя нівы, дзе кожны колас каштуе двух, то ў нябесны блакіт квітнеючага льну, якому не страшна непагадзь, то ў палі буйназёрністай грэчкі.

— Не кожнаму новаму сорту суджана стаць этапным у земляробстве, — гаворыць у заключэнне прафесар Мухін. — Але ўсе расамыны паступова, крок за крокам набліжаюць наступленне «зялёнай рэвалюцыі» — часу, калі адбудзецца поўная замена існуючых цяпер пасяўных культур новымі перспектыўнымі высокаўраджайнымі раслінамі. Але і гэты «залаты век» не азначае канец нашым пошукам, таму што магчымасці навуковай селекцыі неабмежаваныя.

Вячаслаў ХАДАСОУСКИ.
НА ЗДЫМКУ: прафесар Мікалай МУХІН.

ПЕРШАІ сур'ёзнай заяўкай беларускай селекцыі на ўсеагульную і нават міжнародную вядомасць стаў сорт азімага жыта «белта», раённа-райональным звыш 1969 годзе. Ужо мінулым летам пасевы «беларускага тэтраплоіднага» ў краіне і за рубяжом займалі каля мільёна гектараў. Толькі за тры гады свайго жыцця новы сорт даў народнай гаспадарцы рэспублікі на 50 мільёнаў рублёў дадатковай прадукцыі!

Аўтар «белты» прафесар Мікалай Мухін, удастоены за гэтую работу звання Героя Сацыялістычнай Працы, лічыць, што магчымасці сорту яшчэ не вычарпаны. Бо ў некаторых калгасах Беларусі ў мінулым, далёка не спрыяльным сезоне, намалацілі з кожнага гектара «белты» па 61 цэнтнеру першакласнага зерня. Паспрабуйце ў думках увесці гэты паказчык у ранг сярэднестатыстычнага.

Прычына поспеху? Яна крыецца ў комплексе выдатных якасцей, якімі стваральнікі надзялілі сорт «Белта» — першы ў краіне і, паводле папярэдняй ацэнкі, лепшы ў свеце сорт тэтраплоіднага жыта. Выведзен ён арыгінальным метадам: традыцыйны спосаб гібридызацыі спалучаецца з сучасным генетычным узроўнем селекцыі. Патрэбныя якасці выяўляліся шматразовым скрыжаваннем розных сартоў жыта, а потым замацоўваліся пераўтварэннем храмасомнай структуры расліны. Якасці гэтыя — высокая ўраджайнасць, нізкасцябловасць, устойлівасць да захворванняў і паліганія, нарэшце, характэрнае для паліплоідаў буйное зерне, з якога атрымліваецца выдатная мука.

Прафесар Мухін узначальвае створаны нядаўна пры інстытуце міжрэспубліканскі селекцыйны цэнтр па збожжавых культурах. Задачы цэнтра — ствараць новыя перспектыўныя сарты, рас-

працоўваць метады селекцыі і генетыкі, праводзіць фізіялагічныя, біялагічныя і тэхналагічныя даследаванні пасяўных культур для вялікай зоны, куды ўключаны Беларусь, Літва, Латвія і Эстонія. Але значэнне многіх работ часта выходзіць за граніцы зоны, як гэта было, напрыклад, з «белтай», якой зацікавіліся земляробы ГДР і іншых краін.

Азімай пшаніцы «саюз-50», перададзенай на сортавыпрабаванне ў 1973 годзе, спецыялісты таксама прадказваюць ганаровае месца сярод пасяўных культур заўтрашняга дня. У новага сорта славытыя «бацькі» — распаўсюджаныя сёння «міронаўская-808» і «безасцюковая-1». Аднак новы гібрид пераўзыйшоў іх па ўсіх паказчыках. У роўных умовах «саюз-50» дае большы ўраджай, чым «міронаўская-808». Зерне мае выдатныя хлебнакарныя якасці: цеста з гэтай пшаніцы пругкае, порыстае, са значным выхадом хлеба. Але самае галоўнае — новы сорт пазбаўлены недахопаў сваіх папярэднікаў. Ён устойлівы да захворванняў, значна ніжэйшае сцябло не так адчувальна да паліганія.

Дзяржаўныя сортавыпрабаванні цяпер праходзяць адразу два перспектыўныя сарты яравой пшаніцы: «польмя» і «мара». Першы прыздзе на змену пшаніцы «мінская», якая вольна ўжо семнаццаць гадоў лічыцца стандартам для беларускіх па-

лёў. «Мара» прызначана для раёнаў з няўстойлівым кліматам — гэта самы нізкасцябловы сорт з раённа-райональных раней яравых пшаніц. Да таго ж на папярэдніх даследаваннях «мара» паднесла яшчэ адзін прыемны сюрпрыз — у зерні незвычайна высокае, звыш 15 працэнтаў, утрыманне бялка.

— Прагрэс сельскай гаспадаркі прад'яўляе да новых сартоў збожжавых і новых патрабаванняў, — гаворыць прафесар Мухін. — Гэта перш за ўсё высокая ўраджайнасць, добрая якасць збожжа, моцная жыццёўстойлівасць, што ў канчатковым выніку зробіць працу земляробаў незалежнай ад капрызаў надвор'я. Але ёсць яшчэ адна ўмова, на якую мы, селекцыянеры, абавязаны арыентавацца ў сваёй рабоце. Усе віды новых культур разлічаны на высокі аграфон іх вырошчвання і прымянення больш прадукцыйнага комплексу машын. Іменна гэтыя якасці будуць вызначаць сельскую гаспадарку самай недалёкай будучыні.

...У селекцыі льну, як і ў іншых культур, ёсць некалькі напрамкаў. Больш за ўсё ў апошні час узраслі патрабаванні да якасці валакна. Але як раз тут у сілу ўступіла адна непрыемная ўласцівасць даўгунцу: з павелічэннем працэнтнага ўтрымання валакна ў новых сартах пагаршалася яго якасць.

Выйсце з такой сітуацыі знайшлі беларускія селекцыянеры. У выніку амаль два-

ццагадовых эксперыментаў у аддзеле льну БелНДІЗа прафесар Міхаіл Афонін і старшы навуковы супрацоўнік Антон Богук раённа-районалі сорт льну «аршанскі-2». Ён прызнаны лепшым у сусветнай калекцыі даўгунцоў па якасці валакна, якое надвычай гібкае, тонкае, эластычнае, трывалае і добра прадзецца. Адначасова «аршанскі-2» амаль на 20 працэнтаў пераўзыходзіць па ўраджайнасці лён «светач», які стаў ужо стандартам. Задаволены інтарэсы і льнаводаў, і тэкстыльшчыкаў.

— Цяпер мы чакаем вынікаў вытворчых выпрабаванняў яшчэ двух сартоў даўгунцу — «аршанскага-72» і «беларускага ранняга», — расказвае Антон Богук. — Спадзяёмся, што і яны завоююць прызнанне спецыялістаў. «Аршанскі-72», напрыклад, вельмі высокаўраджайны — на доследных дзялянках мы атрымлівалі ўраджай, блізкі да разліковага біялагічнага. А «беларускі ранні», самы скараспелы з усіх льноў, акажацца каштоўным для паўночных раёнаў краіны, дзе вегетацыйны перыяд карацейшы за звычайны.

Работа была на рэдкасць карпатлівай нават для такой «нетаропкай» навукі, я селекцыя. Вучоным давалося даследаваць дзесяткі сартоў народнай селекцыі, так званых кражаў, якія здаўна высявалі беларускія сяляне. Потым былі шматлікія скрыжаванні з сучаснымі сартамі,

АБМЕРКАВАНЫ ПРАБЛЕМЫ АНКАЛОГІІ

У Мінску адбылася навуковая канферэнцыя па адной з самых актуальных сёння тэм — «Навукова-тэхнічны прагрэс і праблемы анкалогіі».

Яна сабрала звыш 300 удзельнікаў. Сярод іх — вядомыя вучоныя і ўрачы рэспублікі, Масквы, Ленінграда, Кіева, Тбілісі, Алма-Аты, Вільнюса, Фрунзе, Кішынёва, Харкава, Растова-на-Доне і іншых гарадоў краіны.

Праблемы барацьбы са злаякаснымі пухлінамі стаяць у цэнтры ўвагі вучоных-медыкаў і ўрачоў ва ўсім свеце. Савецкія анкалогі дабіліся немалых поспехаў.

У нашай рэспубліцы анкалагічная служба пачала стварацца адразу ж пасля Айчыннай вайны. Адкрыліся спецыялізаваныя дыспансеры ў абласных цэнтрах і ў іншых гарадах. Медыцынскія ўстановы Масквы, Ленінграда, Кіева аказалі дапамогу нашай рэспубліцы ў падрыхтоўцы анкалагаў. Наяўнасць кваліфікаваных кадраў, добрае аснашчэнне дыспансераў апаратурай, забеспячэнне іх медыкаментамі дазволілі комплексна змагацца з цяжкай хваробай — хірургічным шляхам, прамянявай і хіміятэрапіяй.

Сур'ёзным этапам у развіцці анкалогіі ў Беларусі з'явілася стварэнне ў 1960 годзе Рэспубліканскага навукова-даследчага інстытута анкалогіі і медыцынскай радыялогіі (НДІАМР), а таксама кафедры анкалогіі ў інстытуце ўдасканалення ўрачоў.

Сёння Беларускае НДІАМР — адзін з буйнейшых у краіне навукова-даследчых цэнтраў такога профілю. Ён аснашчаны самым сучасным медыцынскім абсталяваннем і апаратурай. Да іх ліку напрыклад, адносяцца паскаральнікі электронаў, якія даюць магчымасць атрымліваць выпраменьванне з энергіяй да 25—42 мільёнаў электрон-вольт. Тут знаходзяць шырокае выкарыстанне адкрытыя і закрытыя радыяактыўныя ізатопы для камбінаванага радыяхірургічнага лячэння.

У садружнасці з вучонымі Інстытута фізіка-арганічнай хіміі АН БССР навуковыя супрацоўнікі НДІАМР працуюць над стварэннем новых проціпухлінных прэпаратаў. Некаторыя з іх прайшлі ўжо эксперыментальную і клінічную праверку і аказаліся вельмі эфектыўнымі ў клінічнай практыцы.

Рашэннем урада рэспублікі шэраг важных праблем анкалогіі ўключаны цяпер у комплексныя планы навуковых даследаванняў не толькі ўстаноў медыцынскага профілю, але і інстытутаў Акадэміі навук БССР: цэпла- і масабмену, ядзернай энергетыкі, фізікі, матэматыкі, фізікі цвёрдага цела і паўправаднікоў, тэхнічнай кібернетыкі, генетыкі і цыталогіі, а таксама кафедраў Белдзяржуніверсітэта.

Адзел рэгуляцыі абмену рэчываў АН БССР створан на базе групы біяхімікаў Гродзенскага медыцынскага інстытута. Вучоныя вядуць даследаванні, звязаныя з дзеяннем вітамінаў у рэгуляцыі абмену рэчываў. У аддзеле вызначаюцца спосабы ўжывання вітамінаў і антывітамінаў пры цукровым дыябеце, злаякасных пухлінах, рэўматычных паражэннях сэрца. НА ЗДЫМКУ: у Аддзеле рэгуляцыі абмену рэчываў АН БССР праводзіцца чарговы эксперымент.

Фота А. НІКАЛАЕВА.

СІТАЛЫ

У печы бушуюць вогненныя віхуры. 1500—1600 градусаў паказваюць прыборы. Тут варыцца шкло, уласцівае якае своеасаблівае.

Калі астудзілі расплаўленую масу, атрымалі шкляны злітак бурштывага колеру. Яго змяцілі ў спецыяльны апарат-крышталізатар і падверглі цеплавой апрацоўцы па адпаведнаму рэжыму. Праз некаторы час атрымаўся матэрыял белага колеру. Ён вельмі нагадвае фарфор.

— Гэта і ёсць сіталы, — тлумачыць загадчык праблемнай лабараторыі шкла Беларускага політэхнічнага інстытута кандыдат тэхнічных навук Уладзімір Шамкаловіч. — У час тэрмічнай апрацоўкі шкло закрышталізавалася і набыло новыя ўласцівасці. І дапамаглі ў гэтай справе спецыяльныя дабаўкі.

Галоўная асаблівасць сіталаў — іх тонказёрністая будова, пры якой найдрабнейшыя крышталікі змацаваны паміж сабой шклопадобнай праслойкай. Гэта надае ім высокія механічныя ўласцівасці. Размеры крышталікаў не перавышаюць аднаго мікрона. Крышталі і вызначаюць асноўныя ўлас-

цівасці сіталаў. Усё залежыць ад таго, для якіх мэт прызначаюцца сіталы.

У праблемнай лабараторыі распаўсюджваюць сіталы з самымі разнастайнымі ўласцівасцямі. З іх ужо вырабляюць посуд, падобны на фарфаравы, але больш трывалы. Іх ужываюць у транзістахах у выглядзе пліт для нанясення схем і розных ізалятараў. Асабліва важная роля належыць сіталам у хімічнай вытворчасці. З іх вырабляюць пліты для падлогі і сцен, трубы і розныя дэталі машын і апаратаў.

З адходаў прамысловай вытворчасці і горных парод працуюцца таксама шкласіталы. У адвалах металургічных прадпрыемстваў і цеплавых электрастанцый сабраліся сотні мільёнаў тон розных шлакаў і попелу. Яны займаюць велізарныя зямельныя плошчы. Аднак з іх, аказваецца, можна атрымліваць высокатрывалыя будаўнічыя матэрыялы. Для гэтага ў шкло дабаўляецца шлак. Такія шкласіталы вельмі трывалыя, хімічна ўстойлівыя і параўнальна танныя. Іх можна афарбоўваць у любы колер і выкарыстоўваць пры будаўнічых і аддзелачных работах.

Сіталы з'явіліся зусім нядаўна. Але з кожным годам яны ўсё шырэй і шырэй прабіваюць сабе дарогу.

В. СВЯТЛОУ.

ЧЕЛОВЕЧЕСТВО И ЛЕНИН

ПЯТЬДЕСЯТ лет назад, 21 января 1924 года, умер Ленин. С того дня началась новая Ленина жизнь. Жизнь, воплощенная в бытие человечества.

...Алькальд, то есть мэр, маленького кубинского городка Регла Антонио Бош Мартинес узнал о кончине Ленина назавтра, 22 января. Тронутый скорбной вестью, этот мудрый и мужественный человек издал декрет, гласивший следующее: «Констатируя, что, согласно телеграфным сообщениям, умер гражданин Николай Ленин, и его похороны назначены на 26 января сего года, констатируя, что гражданин Ленин завоевал горячие симпатии рабочих и интеллектуальных людей нашего муниципального района, и признавая необходимость отметить его личность и огромную работу, которую он вел во имя самых светлых и справедливых принципов человечества, убежденные в том, что люди, посвятившие свою жизнь благосостоянию общества, достойны памяти, а Ленин заслужил имя Великого гражданина мира и уважение всех народов Земли, посмертно почитая Ленина, мы высказываем свое горячее восхищение и уважение к его личности...»

И алькальд повелел объявить день похорон Ленина нерабочим и прийти в тот день всем жителям Реглы на холм Форте, дабы в память о Ленине посадить оливковое дерево — символ мира.

Дерево пустило корни в кубинской земле. Рабочие Реглы поливали и пестовали его, приходили к нему с красными знаменами в день смерти Великого гражданина мира. Но Кубой в те годы правил диктатор Мачадо. Диктатор приказал уничтожить, вырвать дерево с корнями, что и было сделано легко и просто. Труднее оказалось с ленинскими идеями — чем больше неистовствовали диктаторы, тем глубже эти идеи пускали корни в сознание трудящихся людей. Несмотря на кровавый террор, расстрелы, расправы, преследования, Ленин неодолимо овладевал умами рабочих и интеллектуальных людей и муниципального района Реглы, и всей Кубы. А когда он овладел ими окончательно, когда его идеи стали материальной силой, пробила последняя час диктатуры угнетателей. Ее не стало ничто. И уже не одиноком деревцем-символом на холме Форте, а величественным зданием

строющегося социализма поднялся сегодня над Кубой Великий гражданин Ленин. Таков путь Ленино ко всему человечеству. И человечества — к Ленину.

КОНТИНЕНТЫ, страны, острова, столицы, города... Где сегодня не чтят имя человека, «посвятившего свою жизнь» благосостоянию общества, не высказывают свое «горячее восхищение и уважение к его личности»? Нет таких мест на планете.

Вьетнам, Лаос, Корея, Монголия, Нигерия, Занзибар, Сомали, Конго... В названиях улиц, площадей, школ, больниц разными алфавитами и языками запечатлено имя Ленина. Леничарпани — так называется улица в индийской Калькутте. Авеню Ульянова-Ленина — так недавно назвали одну из центральных магистралей малагасийской столицы. Имени Ленина — так назван госпиталь на танзанийском острове Занзибаре... А на днях рабочие цементного завода в югославском городе Скопье решили установить на площади памятник Ленину.

Кто в человеческой истории удостоился столь всеобщего уважения? Никто. Кому из реально существовавших вождей, мудрецов, философов, великих деятелей выпала честь всего лишь за несколько десятилетий овладеть умами миллионов людей на планете? Никому. Чьи произведения изданы почти на всех языках мира и неизменно держат первенство по количеству изданий и переводов? Только Ленина!

Что же это за явление? Что за признак?

Пользуясь марксистским учением, Ленин нащупал пульс и с необычайной проницательностью определил все недуги человеческого общества. Он указал на главную болезнь — капитализм, ее хроническое обострение — империализм, порождаемые ею язвы — монополии, изнуряющие и истощающие человечество непрерывными кризисами и войнами. Он разработал научную диагностику этой мировой болезни и революционный способ ее лечения. И показал на практике, как на месте разложившегося, прогнившего, одряхлевшего строя вырастает новое, молодое, здоровое, жизнеспособное, свободное от старых пороков социалистическое общество. И эту его «огромную работу, которую он вел во имя самых светлых и справедли-

ливых принципов», отчетливо увидели, по достоинству оценили все трудовые, все угнетенные люди Земли. Отныне рабочие и крестьяне планеты поняли: учение, идеи Ленина указывают единственно правильный путь в будущее. И люди пошли по улицам Ленина, дорогою Ленина, с именем Ленина. Вот почему, говоря словами поэта, «по всей планете ширится шествие мыслей, слов и дел Ильича».

СЕМЬДЕСЯТ лет назад Ленин писал:

«Куда ни кинь — на каждом шагу встречаешь задачи, которые человечество вполне в состоянии разрешить немедленно. Мешает развить капитализм. Он накопил груды богатства — и сделал людей рабами этого богатства. Он разрешил сложнейшие вопросы техники — и застопорил проведение в жизнь технических улучшений из-за нищеты и темноты миллионов населения, из-за тупой скаредности горстки миллионеров. Цивилизация, свобода и богатство при капитализме вызывают мысль об обожравшемся богаче, который гниет заживо и не дает жить тому, что молодо...»

Как-будто сегодня сказано! Слово о нынешних бедах «свободного мира» говорит Ленин! Вспомните: энергетический кризис, валютно-финансовый кризис, небывалый рост цен, лавина безработицы, сокращенная рабочая неделя, спад производства... И на все эти семь бед один ответ: преодолеть их мешает капитализм, тупая скаредность нефтяных монополий, военно-промышленных концернов, обожравшихся финансовых воротил. На Западе ищут виновников создавшегося кризисного положения — сваливают вину на арабов, «проев, английских шахтеров», «броски коммунистов», между тем на причину и подлинного виновника нынешнего кризиса Ленин указал семьдесят лет назад.

Ленин и сегодня дает ответ на все социальные проблемы человечества. Он актуален не только для советских людей, строящих по его заветам коммунизм, но и для всех стран и народов. И пусть было уничтожено его деревце в Чили, пусть порочат его учение антикоммунистические писаки — Ленин чист, велик и непоколебим. По его дороге движется прогресс человечества.

Владимир БЕГУН.

Зима в парку.

Фото Г. ЛІХТАРОВІЧА.

ПУТЬ ПРЕДАТЕЛЬСТВА

Неуклонный рост международного авторитета и влияния СССР, успехи ленинской внутренней и внешней политики КПСС вызывают бешеную ненависть международной империалистической реакции и ее идеологических наемников. Это ненависть тех, кто направляет армии интервентов против молодой Страны Советов, кто пытался задуть ее блокадой, кто двинул в разбойничье нападение на нее фашистские орды, кто долгие годы вел против нас «холодную войну», а теперь пытается вновь повернуть мировое развитие вспять, выступая против разрядки напряженности, разжигая вражду между народами. Это ненависть тех, кто организует заговоры и диверсии против свободлюбивых народов, тех, чьи усилия вавской империи «гориллы» кровавой чилийской хунты, фашистские и расистские диктаторы, беспощадным террором подавляют волю народов к свободе и национальной независимости.

В идеологической борьбе перед социалистической реакцией не брезгует никакими средствами, вплоть до фальсификации и клеветы.

В последние дни буржуазная печать развернула антисоветскую шумиху в связи с публикацией на Западе очередного клеветнического сочинения А. Солженицына под названием «Архипелаг Гулаг». На поверхности грязного потока антикоммунистической пропаганды вновь появилось имя отщепенца, который уже много лет сотрудничает с враждебными советскому народу зарубежными издательствами и органами печати, включая белоэмигрантские.

Там, за рубежом, Солженицын опубликовал уже не одно свое сочинение, направленное против советского общественного строя, против нашего народа. В книгах «В круге первом» и «Раковый корпус» Солженицын с позиций воинствующего реакционера отвергал наши социалистические завоевания, ставя под сомнение сами основы советского общества. Антисоциалистическую направленность имеет и роман Солженицына «Август Четырнадцатого», посвященный началу первой мировой войны. Нет в этом романе ни исторической, ни художественной правды, а господствует одна, совершенно

определенного толка, тенденция. Солженицын выступает против революционером, против социалистической революции. Зато с умилением пишет он о кайзеровских войсках, превозносит их генералов и офицеров. Раньше он настойчиво восхвалял все до революционное — в сравнении с советским, а здесь уже русскому ставится в пример милитаристско-прусское. Роман «Август Четырнадцатого» — произведение антипатриотическое и антинародное, характерное особенно тем, что в нем явно сквозит «обиды» автора на революцию, лишившую его — отпрыска крупной землевладельца — наследственных привилегий и богатства.

В «Августе Четырнадцатого» отчетливо проявилась политическая платформа Солженицына как сторонника помещичье-кадетской идеологии, готового ценой предательства по отношению к Родине добиваться реставрации буржуазного строя.

Перу Солженицына принадлежит и сочинение «Пир победителей», также переправленная за рубеж, но не напечатанная там, ибо сам

Солженицын до сих пор заявлял о нежелательности ее публикации.

Разумеется, нельзя объяснить это очевидной художественной беспомощностью пьесы, ибо критерий художественности не имеет никакого значения для антисоветчиков, публикующих любую низкопробную писанину, лишь бы она содержала клевету на советское общество. Все дело в том, что «Пир победителей» с предельной очевидностью разоблачает Солженицына не только как активного антисоветчика, но и как человека, глубоко безразличного, пытающегося обогатиться и унижить героев советского народа, воинов Советской Армии, ценой крови и жизни своей спасших человечество от угрозы фашистского рабства. В то же время с нескрываемой симпатией говорится в пьесе о власовцах — наемниках фашизма — и выражается сожаление о том, что гитлеровцы слишком поздно стали формировать власовские банды.

Солженицын глумится над самым светлым и святым в нашей жизни, оскорбляет память лучших сынов и дочерей народа — Александра Мат-

росова и Зои Космодемьянской. До такого кощунства по отношению к людям, сложившим редкие в борьбе с фашизмом, головы опускаются даже самые оголтелые антикоммунисты.

Теперь в очередном сочинении «Архипелаг Гулаг» Солженицын уже не устами героя пьесы, а от своего имени заявляет, что гитлеровцы были якобы «снисходительны» и «милосивы» к порабощенным народам, что Сталинградскую битву Советская Армия выиграла благодаря штрафным батальонам. Впрочем, как и в «Пире победителей», он глумится над жертвами, понесенными советским народом в войне против фашизма, оправдывает преступления власовцев и бандеровцев. Он вещает: «Эта война вообще нам открыла, что хуже всего на земле быть русским».

Книга «Архипелаг Гулаг» явно рассчитана на то, чтобы одурочить и обмануть доверчивых людей всевозможными измышлениями о Советском Союзе. Автор этого сочинения буквально задыхается от патологической ненависти к стране, где он родился и вырос, к социалистическому

У ГІСТОРЫІ чалавецтва Уладзіміра Ільіча Леніна — стваральніку Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, заснавальніку першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы належыць выдатная роля. Яго імя вядома ва ўсім свеце.

Ленін — гэта асноўны са шматлікіх псеўданімаў Уладзіміра Ільіча, стаўшы яго другім прозвішчам, пад якім ён і ўвайшоў у сусветную гісторыю. У незакончай аўтабіяграфіі ў маі 1917 года ён сведчыў: «Завуць мяне Уладзімір Ільіч Ульянаў».

Неабходнасць у псеўданімах Уладзіміра Ільіча адчуў ужо ў першыя часы сваёй рэвалюцыйнай дзейнасці. У пачатку гэтага стагоддзя шэф маскоўскіх жандараў Зубатаў даносіў сваім

Ленін звяртаўся на працягу некалькіх гадоў.

Адным з распаўсюджаных быў псеўданім «Ільін»; пад гэтым імем Уладзімір Ільіч апублікаваў сваю вядомую працу «Развіццё капіталізму ў Расіі».

Што датычыцца псеўданіма «Ленін», то ён упершыню з'явіўся ў снежні 1901 года ў часопісе «Заря», дзе быў апублікаваны пачатак артыкула «Аграрнае пытанне і «крытыкі Маркса». У 1902 годзе з выхадам у свет кнігі «Што рабіць?» гэты псеўданім стаў галоўным псеўданімам Уладзіміра Ільіча.

Чаму ён аддаў перавагу іменна гэтаму псеўданіму, адказаць цяжка. Мы маем пакуль што толькі адну крыні-

Псеўданімы Уладзіміра Ільіча

му начальству, што «буйнейшага за Ульянава цяпер у рэвалюцыі няма нікога» і прапаноўваў «эрэцы гэтаю галаву з рэвалюцыйнага цела».

У Расіі і ў эміграцыі Уладзімір Ільіч вымушан быў скрываць сваё сапраўднае прозвішча ад паліцэйскіх сшышчыкаў — царскіх, германскіх, аўстрыйскіх і інш. Выкарыстанне псеўданімаў дапамагло яму весці палітычную, арганізатарскую, тэарэтычную і літаратурную работу. І да 1917 года ён быў больш вядомы пад сваімі псеўданімамі, чым пад сапраўдным прозвішчам Ульянаў.

Цяпер вядома больш як 150 псеўданімаў, якімі карыстаўся Уладзімір Ільіч на працягу сваёй рэвалюцыйнай дзейнасці. Сярод іх партыйныя мянушкі, літаратурныя псеўданімы і выдуманая імёны на дакументах, якімі даводзілася яму карыстацца з мэтай канспірацыі. З партыйных мянушак самай вядомай была «Стары». Так маладога 23-гадовага рэвалюцыянера звалі яго таварышы на партыі. У дзявяноста гады мінулага стагоддзя гэтай партыйнай мянушкай сталі называць усю групу рэвалюцыйных марксістаў, якую ўзначальваў Ленін.

Многія псеўданімы Ленін выкарыстоўваў адзін-два разы, некаторыя — часцей. Але былі і такія, да якіх ён звяртаўся неаднаразова. Першым літаратурным псеўданімам быў «К. Тулін», якім у 1895 годзе ён падпісаў свой артыкул «Эканамічны змест народніцтва і крытыка яго ў кнізе пана Струве». Да гэтага псеўданіма

цы. Вясной 1924 года супрацоўнікі рэдакцыі газеты Маскоўскага камітэта партыі «Комячейка» папрасілі Н. К. Крупскую расказаць, як узнік гэты псеўданім. 16 мая таго ж года ў № 10 гэтай газеты з'явіўся наступны адказ Надзеі Канстанцінаўны: «...Я не ведаю, чаму Уладзімір Ільіч узяў сабе псеўданім «Ленін», ніколі ў яго аб гэтым не пыталася... Напэўна, псеўданім выбраны выпадкова... Не думаю, што Уладзімір Ільіч надаваў асаблівае значэнне псеўданіму».

Тое ж самае гаварыў і малодшы брат Леніна Д. І. Ульянаў.

Да Кастрычніцкай рэвалюцыі Уладзімір Ільіч часта падпісаў свае творы «М. Ленін». За граніцай гэтыя ініцыялы расшыфроўвалі звычайна як «Мікалай Ленін». Цікава, што ў 1921 годзе славыты англійскі пісьменнік Бернард Шоу паднёс У. І. Леніну сваю кнігу з такім даравальным надпісам: «Мікалаю Леніну, адзінаму дзяржаўнаму дзеячу Еўропы, які валодае талентам, характарам і ведамі, што адпавядаюць яго адказнаму становішчу».

У другой частцы Даведкавага тома да пятага выдання Поўнага збору твораў У. І. Леніна апублікаван указальнік псеўданімаў Уладзіміра Ільіча. У яго ўключаны псеўданімы, названыя ім самім, а таксама тыя, якімі ён падпісаў артыкулы, пісьмы, дакументы і матэрыялы. За кожным з іх ставяць яркія старонкі жыцця і дзейнасці правадыра міжнароднага рабочага класа і ўсіх працоўных.

Міхаіл МІХАЙЛАЎ.

ДЗЯКУЙ ВАМ, СЯБРЫ!

Няма таго дня, калі б рэдакцыя не атрымлівала пісьмаў ад сваіх чытачоў. Кожнае такое пісьмо — сведчанне цеснай сувязі суайчыннікаў з дарагой Радзімай. Многа прыемных пісьмаў прыйшло ў апошні час — гэта віншаванні ў адрас Беларускага таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом і рэдакцыі газеты «Голас Радзімы» з Новым годам. У іх — самыя найлепшыя пажаданні Савецкай Бацькаўшчыне, беларускаму народу, работнікам Таварыства і рэдакцыі.

«Жадаем вялікаму савецкаму народу новых поспехаў у будаўніцтве камунізму, а супрацоўнікам рэдакцыі і Таварыства — многа шчасця, здароўя, поспехаў у рабоце», — пішуць нам з таварыства «Дружба» (Канада). Гэткія ж цёплыя пажаданні прыслалі нам М. Папандопула і М. Гарох з Бельгіі, А. Папоў, У. Хільчук, М. і К. Званаровы з Канады, А. Бута з Англіі, К. Осін і Ф. Клімовіч з ЗША.

У некаторых пісьмах разам з віншаваннямі ёсць і скаргі на свой горкі лёс. «Час

у нас дрэнны — менш стала электрычнасці, вугалю, бензіну» — піша А. Дзітрыдж з Англіі. «Навагодніх навін у Англіі шмат, — адзначае А. Хоха, — але добрых няма — тут народ запраглі ў такое ярмо, што горш і быць не можа». А вось невясёлыя словы Р. Дземчанкі з Бельгіі: «Бываюць такія цяжкія хвіліны, што адчуваеш сябе маральна хворым. Заспакойвае адно: ты — не адзін такі, такіх у краіне многа». Гэткія радкі з пісьмаў адлюстроўваюць тое цяжкае становішча, якое зараз склалася для працоўных на Захадзе. Ад усяго сэрца спачуваем вам, дарагія сябры.

Мы шчыра дзякуем А. Харбіну, І. Чопчыцу, Э. Славінай, Я. Скуратовічу (ЗША), Б. Дзікаму (Бельгія), М. Пронскаму, П. Пашчуку (ФРГ), Ф. Дацкевічу, К. Шыйко (Канада), Ф. Корбуту (Аўстралія) і ўсім тым чытачам, хто прыслаў нам навагоднія віншаванні і свае сяброўскія пажаданні шчасця і добра. Жадаем і вам, сябры, міру, здароўя, шчасця, лепшай долі на чужыне.

У Гомельскім парку культуры і адпачынку імя Луначарскага над ракой Сож узвышаецца палац — помнік архітэктуры XVIII стагоддзя. У будынку размясціліся Палац піянераў і школьнікаў, абласны краязнаўчы музей. У корпусе, вышыня якога 32 метры (яго вы бачыце на здымку), знаходзіцца галоўны гадзіннік горада. Яго цыферблат 210 сантыметраў у дыяметры, стрэлкі мятровай даўжыні. Ён зманціраван на чатырох сценах будынку. Гомельскія куранты маюць гукавы механізм. Кожную гадзіну яны выконваюць па восем цымбальных тактаў з беларускай народнай песні «Люблю наш край», а затым мілагучным перазонам адбіваюць гадзіну сутак.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

строю, к савецкім людям.

Кнігу эту, замаскіраваную пад дакументальнасць, можна было бы назваць плодом больнога воображання, если бы она не была начинена циничной фальсификацией, состряпанной в угоду силам империалистической реакции. Если чем и может поразить читателя названное сочинение, так это, пожалуй, предельной степенью саморазоблачения человека, который смотрит на новое, строящееся общество глазами тех, кто расстреливал и вешал коммунистов, революционных рабочих и крестьян.

Такова логика морального падения, такова мера духовной нищеты этого внутреннего эмигранта, лишённого всякой связи с реальной жизнью нашего общества.

Убийственно метко охарактеризовал в свое время В. И. Ленин породу пресмыкающихся перед капиталистическим миром политиканов: «Ваши слова о свободе и демократии — напускной лоск, заученные фразы, модная болтовня или лицемерие. Это размалеванная вывеска. А сами по себе вы — гробы поваленные. Душонка у вас насквозь хамская, а вся ваша образованность, культурность и просвещенность есть только разновидность квалифицированной проституции. Ибо

вы продаете свои души и продаете не только из нужды, но и из «любви к искусству!»

Реакционные круги, которым угодливо прислуживает Солженицын, разумеется, умалчивают о своих подлинных, далеко идущих целях. Но любому непредубежденному человеку ясно: главная задача тех, кто стоит на страже устоев капиталистической эксплуатации, — любыми средствами оклеветать Советский Союз — оплот мира и социализма на земле, очернить историю нашего народотворца, ослабить притягательную силу коммунистических идей, нанести ущерб растущему и крепнущему мировому социализму, подорвать дело взаимопонимания и сотрудничества между народами.

Но те господа на Западе, которые усердно курят филмам Солженицыну, вряд ли наживут на столь малопочетном занятии какой-нибудь капитал. Слишком уж очевидны мерзость и ничтожество этой фигуры — и в нравственном и в политическом отношении.

Как известно, советская общественность, Союз писателей неоднократно предупреждали Солженицына о недопустимости его поведения, позорящего звание советского гражданина. Но Солженицын ничему не вял и ничему не

научился. Он был и остался антисоветчиком и антикоммунистом, сознательно перешедшим в лагерь врагов мира, демократии и социализма. Он выступает в роли провокатора и подстрекателя, заклинающего империалистов проводить по отношению к СССР «политику силы».

Буржуазная пропаганда пытается представить Солженицына в роли некоего «страдальца», влачащего нищенское существование. Распространению этого мифа активно содействовал сам Солженицын, играя роль некоего юродствующего во Христе.

Но разве можно назвать бедствующим человека, который может позволить себе за короткое время купить три автомашины, приобрести дачу и — к слову говоря — содержать в Швейцарии собственного адвоката для контроля за своими банковскими счетами? Матерый делега, делающий бизнес на своем антисоветизме, ловко разжигающий вокруг себя спекулятивный ажиотаж и извлекающий из него дивиденды, — таков подлинный облик этого отщепенца.

Буржуазная пропаганда пытается изобразить дело так, будто сочинения Солженицына не печатаются в Советском Союзе потому, что он дерзит «правду» о некоторых драматических моментах в ис-

тории Советского государства, в особенности об имевших место незаконных репрессиях.

Это злонамеренная выдумка. Коммунистическая партия Советского Союза открыто подвергла бескомпромиссной критике связанные с культом личности нарушения социалистической законности, полностью восстановила ленинские принципы и нормы жизни в партии и в обществе, обеспечила дальнейшее развитие социалистической демократии.

В нашей стране издан ряд произведений, содержащих критику недостатков и ошибок прошлого, о которых идет речь, и советская общественность положительно восприняла эти произведения, потому что их авторы писали подлинную правду, не впадая в односторонность, не теряя чувства исторической перспективы.

Солженицын подходит к этим вопросам с прямо противоположных позиций. Он тчится доказать, будто нарушения законности были не отступлением от норм социалистического общества, а вытекали из самой природы социализма.

Понятно, что публикация его клеветнических произведений, направленных против социализма как общественной системы, против всего, что со-

здано и утверждено созидательным творчеством советского народа, исключается в Советском Союзе.

Реакционность писаний Солженицына, его враждебность делу мира, социализма, взаимопонимания и дружбы между народами вызывающе возмущение общественности братских стран социализма, печать которых разоблачает развернутую на Западе спекуляцию вокруг имени этого пасквильанта. Подлинная суть этой спекуляции становится все более очевидной и для широких общественных кругов многих стран, о чем убедительно свидетельствует резкая отповедь органам империалистической пропаганды, которая дается на страницах прогрессивных изданий во Франции, Англии, ФРГ, Австрии, США, Канаде и других государствах.

Солженицын удостоился того, к чему столь усердно стремился. — участи предателя, от которого не может не отвернуться с гневом и презрением каждый советский труженик, каждый честный человек на земле.

И. СОЛОВЬЕВ.
(«Правда»).

(Продолжение. Начало в № 2).

В октябре 1942 г. Власов получил задание склонить к измене Родины командиров Советской Армии, находившихся в плену. Выполняя задание, он беседовал с генералами Понеделиным, Снеговым, Лукиным. Из этого разговора ничего не получилось. Все они от сотрудничества с фашистами с презрением отказались, да еще и высказали Власову в лицо, что они считают его предателем и изменником Родины. «Потерпев неудачу в беседах с Понеделиным, Снеговым и Лукиным, я больше ни к кому из военнопленных генералов Красной Армии не обращался», — заявил Власов на предварительном следствии.

Шел декабрь 1942 г. Немецкая армия вышла к Волге, оккупировала Северный Кавказ. Власов обратился к Штрикфельдту (больше-то не к кому!) с просьбой ускорить передачу под его командование всех сформированных немцами многочисленных русских частей и объединение их в армию. Штрикфельдт явно был подготовлен к возможности такой просьбы. Он ответил, что передача Власову всей работы по формированию русских частей задерживается «из-за отсутствия русского политического центра», и намекнул, что хорошо бы такой центр создать. Власов понял намек как директиву, обсудил этот вопрос с другими изменниками — Малышкиным и Зыковым, а затем они явились к Штрикфельдту с предложением издать обращение от имени «Русского комитета». Предложение было принято.

«Мною и Малышкиным был составлен проект обращения «Русского комитета», который несколько раз переделывался по указанию Штрикфельдта, и когда он был готов, я как председатель, а Малышкин как секретарь его подписали... Это обращение было размножено немцами в типографии и распространено среди военнопленных и на фронте», — зафиксировано в протоколе допроса Власова. Следователю предъявил Власов листовку с текстом обращения «Русского комитета» от 27 декабря 1942 г., и Власов подтвердил, что речь идет именно об этом документе¹.

В течение 1943 г. немцы возили Власова по лагерям военнопленных в сформированные фашистами «русские батальоны», на оккупированные территории Советского Союза. Он везде выступал с призывами к вооруженной борьбе с Советской властью, по заданиям Штрикфельдта писал антисоветские статьи и листовки. Делал Власов это уже не от своего личного имени, а как председатель некоего «Русского комитета». Между тем из материалов дела видно, что никакого «Русского комитета» как такового фактически не было. Это была фикция, легенда, придуманная фашистами для обмана советских людей. Лучше других знал это, конечно, «председатель» Власов. Знал и активно помогал фашистам в этом обмане.

К командованию «батальонами РОА» Власова по-прежнему не допускали, но в ведение «Русского комитета» (т. е. Власова) отдел пропаганды вооруженных сил Германии передал курсы пропагандистов «РОА» в Дабендорфе и технические средства для издания газеты «Заря». Как заявил свидетель Ковальчук, бывший начальник информбюро «КОНР», «задачей курсов пропагандистов «РОА» было подготавливать пропагандистов для лагерей военнопленных, вернее, для вербовки среди военнопленных людей для так называемой «РОА», по существу частей немецкой армии, где в числе офицеров не было ни одного русского и где русские офицеры находились на положении рядовых. Позже курсы начали выпускать пропагандистов и для воинских частей — поддерживать их «боевой дух».

Как видно из показаний свидетелей Захарова, Костко и некоторых других бывших власовских «пропагандистов», они обязаны были, работая в лагерях военнопленных или в частях «РОА», выполнять наряду с пропагандистскими функциями и функции агентов абвера или гестапо.

К осени 1943 г. боеспособность «батальонов РОА», сражавшихся в составе немецкой армии на советско-германском фронте, начала резко падать. Разгром гитлеровцев под Сталинградом, а затем на Орловско-Курской дуге, явственно обозначившийся перелом в ходе войны многих заставил задуматься. Под мощными ударами Советской Армии происходило и прояснение в затуманенных мозгах завербованных Власовым людей. Участились случаи перехода подразделений «РОА» на сторону Советской Армии или ухода их в леса, к партизанам. Германское командование приняло решение перебросить эти подразделения во Францию, Голландию, Данию, Бельгию и Северную Италию, а освободившиеся свежие, боеспособные немецкие части направить на Восточный фронт. Но тут фашисты неожиданно на-

толкнулись на сопротивление значительной части личного состава батальонов «РОА». Они не желали ехать защищать «атлантический вал» и требовали оставить их в России.

Власов получил новое задание. «Штрикфельдт в моем присутствии, — заявил на допросе Малышкин, поставил перед Власовым вопрос о том, чтобы он выступил и публично объяснил необходимость этой переброски». Власов написал и опубликовал «Открытое письмо генерала Власова». Как следует из показаний Малышкина, содержание письма сводилось к тому, что немецкое командование перебрасывает русские части на запад временно, для того чтобы привести их в порядок, экипировать, вооружить, и что после этого «мы вернемся на Восточный фронт». Письмо было согласовано с начальником отдела пропаганды вооруженных сил Германии генералом фон Веделем, размыто и широко использовано гитлеровцами для локализации начавшегося брожения. Батальоны «РОА» сменили часть немец-

аудиенцию у кого-либо из фашистской верхушки, тут же решил составить протекцию своему шефу. Он просил об этом Далькена. Тот сделал вид, что сомневается. «Вряд ли Гиммлер захочет принять Власова, — сказал Далькен, — рейхсфюрер считает вашего Власова перебежавшей свиньей и дураком». Но все-таки обещал посодействовать. Свои показания об этом эпизоде Жиленков закончил словами: «При моем активном участии была организована встреча Власова с Гиммлером».

Что было дальше, мы узнаем из показаний Власова. В сентябре 1944 г. заместитель Гиммлера, обергруппенфюрер войск СС Бергер вызвал Власова для подготовки его встречи с Гиммлером, и только после этого 18 сентября 1944 г. свидание Власова с Гиммлером, наконец, состоялось.

Об этой встрече Власов рассказывал так: «Гиммлер мне заявил, что отдел пропаганды вооруженных сил Германии не смог организовать русских военнопленных для борьбы против большеви-

стой антисоветской деятельности только туркестанских националистов во главе с ханом Ямуцким», — сказал Власов. Пришлось ему вместе с Майковским, руководителем группы «КОМЕТ», бывшим начальником киевской полиции, немало потрудиться, чтобы среди гестаповской агентуры найти более или менее подходящих представителей «от украинского, белорусского и других народов» в состав «КОНР».

Наконец подготовительная работа была закончена, и 14 ноября 1944 г. состоялось первое организационное заседание «Комитета освобождения народов России». Гиммлер приказал провести его в Праге, а не в Берлине, чтобы подчеркнуть «независимость» «КОНР». Помимо показаний Власова и других подсудимых, суд располагал многочисленным документальным материалом об этом собрании: публикациями в газетах и журналах, фотографиями, трофейным документальным фильмом.

В состав «КОНР», кроме власовцев, вошли: генерал-лейтенант царской армии Абрамов — представитель белогвардейского «Российского общевоинского союза» («РОВС»); генерал белой армии Балабин — от казачества; белоэмигрант Казанцев — представитель «НТСНП»; белоэмигрант Руднев — владелец больницы в Берлине. Прочные позиции в «КОНР» и в штабе «РОА» заняла антисоветская шпионско-террористическая организация «НТСНП», которая сумела завербовать в свои ряды некоторых главарей «КОНР» — власовцев: начальника штаба «РОА» Трухина и начальника отдела пропаганды штаба «РОА» Меандрова. Начальником секретариата «КОНР» стал Левицкий, бывший руководитель отделения «НТСНП» в Риге.

Так, усилиями Гиммлера и гестапо был порожден отвратительный гибрид власовщины и белогвардейщины, именуемый «КОНР».

Гестапо крепко держало «КОНР» в своих руках и контролировало каждый его шаг через агентов, занимавших в нем ключевые посты. Однако начальнику 4-го отдела берлинского гестапо гауптштурмфюреру Эбелингу этого показалось мало. Чтобы направлять деятельность «КОНР», он приказал Майковскому самому войти в состав «КОНР». Задание было передано Власову, и он его выполнил. 17 декабря 1944 г. в Берлине «КОНР» кооптировал в свой состав Майковского, чьи руки не только фигурально, но и буквально были обгажены кровью советских людей.

После создания «КОНР» фашистские и белоэмигрантские газеты именуют Власова «вождем русского освободительного движения», его принимают Геббельс, Геринг и другие высокие должностные лица райха. Он обласкан, ему все обещают помощь. Еще бы! Фашистам позарез нужно пушечное мясо, и с помощью Власова они надеются его получить.

На приеме Власов распинаяется в преданности Гитлеру, «великой Германии» и обещает доказать свою преданность. И он незамедлительно это делает.

На допросе 8 марта 1946 г. бывший начальник гражданского управления «КОНР» Закутный дал показания о том, что на приеме у начальника одного из управлений фашистского «рабочего фронта», руководимого Леем, Власов заявил: «Теперь, когда создан «КОНР» и началось формирование «РОА», необходимо разъяснить русским рабочим, занятым в германской промышленности, что они работают теперь на себя, так как их продукция идет не только для снабжения немецкой армии, но и для снабжения «РОА». По словам Закутного, Власов предложил далее и более эффективные меры. Для увеличения производительности труда русских рабочих на германских предприятиях надо было, по его мнению, уменьшать паек и предоставлять худшие помещения тем, кто не выполняет норму.

«Вождь русского освободительного движения» поучал немецких фашистов, как лучше эксплуатировать русских рабочих! Показания Закутного добавили еще один яркий штрих к общей картине предательства интересов советского народа, совершенного Власовым.

Впрочем, название «Комитет освобождения народов России» являлось только ширмой, вывеской для внешнего мира, а в своей внутренней служебной переписке гитлеровцы именовали «КОНР» «Зондеркомандо «В» гауптамп СС», что в переводе на русский язык означает — «Особая команда Власова главного управления СС». Характерно, что и удостоверение, отобранное у Власова при задержании и приобщенное к делу как вещественное доказательство, свидетельствующее о том, что Власов является председателем «КОНР», подписано обергруппенфюрером СС Крегером.

[Окончание следует].

А. ТИШКОВ ПРЕДАТЕЛЬ ПЕРЕД СОВЕТСКИМ СУДОМ

ких войск на Западе, и немецкое командование получило возможность укрепить свежими силами Восточный фронт. Это, разумеется, уже не могло существенно повлиять на исход войны, но создало для Советской Армии дополнительные трудности на отдельных участках фронта, а следовательно, и дополнительные потери. Сопротивление новых немецких войск, появившихся на советско-германском фронте, приходилось ломать с боем.

СОЗДАНИЕ АНТИСОВЕТСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ «КОНР» И «РОА»

Из показаний Власова, других подсудимых и свидетелей на следствии и суде, а также из переписки между Власовым и Гиммлером, опубликованной в газетах «КОНР» и «РОА», видно, что с созданием «КОНР» и «РОА» предательство Власова поднялось, так сказать, на «высший уровень». Если раньше он был простой марионеткой, управлять которой было поручено скромному капитану Штрикфельдту, то теперь германское государство признало в нем «вождя российского освободительного движения». Наконец-то честолюбие Власова было удовлетворено: пусть гитлеровский райх уже трещит по всем швам, но все-таки он признает за «КОНР» определенные права; заключает с ним соглашения военные и финансовые.

К осени 1944 г. фашистская Германия, на победу которой так уповал Власов, стояла на пороге катастрофы. Разгромив противника на главном направлении советско-германского фронта, советские войска вышли на границу Восточной Пруссии, на Вислу и к Карпатам. В Румынии и Болгарии были свергнуты профашистские режимы, и эти страны вступили в войну с гитлеровской Германией. Успехи Советской Армии создали благоприятную обстановку для дальнейшего мощного подъема народно-освободительной борьбы в Югославии, Греции, Чехословакии, Албании, Италии, для роста сил Сопротивления во Франции и других странах Западной Европы. С 6 июня во Франции уже действовал второй фронт.

В этих условиях Германия остро нуждалась в людских ресурсах. Еще в середине лета гитлеровская верхушка приняла решение привлечь русские антисоветские формирования к более активной борьбе против Советской Армии и сосредоточила всю эту работу в руках Гиммлера. И здесь Гиммлеру понадобился Власов. Но рейхсфюрер СС не хотел, чтобы инициатива исходила от него. Пусть встречи с ним добивается Власов. Как это было сделано, подробно рассказал в своих показаниях подсудимый Жиленков на заседании Военной коллегии Верховного суда СССР. Штрикфельдт попросил Власова командировать «члена Русского комитета» Жиленкова в район Львова для усиления антисоветской пропаганды среди военнослужащих Советской Армии и населения. Жиленков поступил там в распоряжение полковника СС Далькена, начальника специальной бригады пропаганды. Далькен был благосклонен к Жиленкову и даже доверительно сообщил ему, что близок к самому Гиммлеру. Жиленков, хорошо осведомленный о безуспешных попытках Власова получить

руководить лично. Всеми русскими делами, как сказал Гиммлер, будет заниматься его заместитель Бергер, а своим представителем при мне он назначает Крегера». Далее Гиммлер предложил объединить все антисоветские организации и создать для этой цели единый политический центр.

Власов принял предложение. Он обратился с просьбой разрешить ему создать такой центр под названием «Комитет освобождения народов России» и сформировать армию в составе нескольких дивизий из числа военнопленных. Гиммлер дал согласие и на создание комитета, и на формирование армии, уменьшив, однако, аппетиты Власова ровно наполовину. Затем Гиммлер поручил Власову подготовить проект манифеста «КОНР» и представить его на утверждение ему.

Машина закрутилась. Власов и его подручные корпели над проектом манифеста и подыскиванием кандидатур в члены «КОНР». Заместитель Гиммлера Бергер, как сказал Власов, «часто вызывал меня, интересовался и давал мне указания по созданию «КОНР» и формированию «РОА», а также через Крегера контролировал выполнение данных Гиммлером и им указаний по антисоветской работе». Наконец, после неоднократных переделок, Гиммлер утвердил проект манифеста.

Кандидатуры в члены «КОНР» предварительно проверялись и согласовывались в гестапо. Конкретно всеми делами по организации «КОНР» занималась существовавшая при берлинском гестапо так называемая группа «КОМЕТ», в обязанности которой входило выявление антифашистского подполья среди советских граждан, угнанных фашистами на работу в Германию, и наблюдение за деятельностью различных антисоветских формирований, существовавших в Берлине.

По замыслу Гиммлера, «КОНР» должен был объединить все антисоветские эмигрантские организации, существовавшие в Германии. Проще всего обстояло дело с белогвардейскими генералами: они уже давно были на содержании германской разведки или гестапо. Им было все равно, с кем объединяться, лишь бы против большевиков. Не возникло трудностей и при привлечении наиболее активной антисоветской эмигрантской организации «Национально-трудовой союз нового поколения» («НТСНП»). В то время она тоже полностью работала под контролем и руководством гестапо. Сложнее было привлечь буржуазных националистов. Они не хотели терять своей «самостоятельности» и опасались за будущее: уж очень отдавало от «КОНР» «единой неделимой».

Но главным препятствием явились противоречия, существовавшие внутри самой фашистской верхушки. Власов заявил, что со слов Крегера ему стало известно о том, что стремление Гиммлера объединить все антисоветские националистические организации под своим руководством (через «КОНР») встретило противодействие со стороны Розенберга, который всячески добивался сохранения этих организаций под своим влиянием. Розенберга поддерживали Геббельс и Борман. «Мне удалось привлечь для совме-

¹ Все документы, подписанные Власовым, о которых будет идти речь в настоящей статье, предъявлялись ему, и он подтвердил их подлинность.

«ЦЕРАЗ ПРЫЗМУ НАТХНЕННЯ»

КАНСТАНЦЫІ БУЙЛО — 75 ГОД

60 год назад, у 1914 годзе, была надрукавана першая паэтычная кніга Канстанцыі Буйло «Курганная кветка». І вось зараз, напярэдадні 75-гадовага юбілею паэтэсы, выдавецтва «Мастацкая літаратура» выпусціла новы яе зборнік «Роднаму краю», куды ўвайшлі вершы апошніх год.

Амаль шэсцьдзесят год спяваюць на Беларусі стаўшую народнай песню «Люблю наш край». Аўтар слоў — Канстанцыя Буйло, уся творчасць якой асветлена нягаснай любоўю да роднай старонкі. І ў новай кніжцы найбольш удалыя радкі прысвечаны беларускай зямлі.

Кола тэм, што прайшлі «цераз прызму натхнення» паэтэсы, разнастайнае і шырокае. Гэта неўміручая лінінская тэма і тэма братэрства савецкіх народаў, космас і паліна, якой адвечныя пласты ўзняла моладзь, «рук і сэрца ўклаўшы сілу». Гэта ўспаміны пра ліхія ваенныя гады, аб якіх нагадвае абеліск на высокім кургане, што сустракае «сонца штора на мармурова бялючом тварам», і роздум над перахытым, у якім і радасць цвіла, і «гора марозіла ў жылах кроў». Ноткі суму, што ча-

сам гучаць у радках, толькі падкрэсліваюць агульны жыццясцярджалны настрой вершаў. Уражанне ад кнігі, нібы ад гутаркі з мудрым і добрым чалавекам, якому з вышыні пражытых год многае бачыцца ясна.

Праз усё жыццё пранесла К. Буйло пачуццё моцнай дружбы да Янкі Купалы і яго жонкі Уладзіславы Францаўны. Адаін з лепшых вер-

шаў зборніка — «Шчасця сцяна» — уваскрашае старонкі гэтай дружбы, малое светлы воблік Купалы.

Канстанцыя Буйло — даўні і шчыры сябра рэдакцыі газеты «Голас Радзімы». Яна не раз выступала на старонках нашай газеты, дасылала з Масквы, дзе жыве з 1923 года, свае вершы, успаміны. Сярод нашых суайчыннікаў ёсць нямала прыхільнікаў яе таленту. З некаторымі землякамі К. Буйло вяла асабістую перапіску. Дёс людзей, адарваных ад Радзімы, не мог не ўсхваляваць паэтэсу. У новым зборніку увайшлі вершы «Земляку» і «Суайчынніку», навяняныя роздумам аб тых, каго «па свеце раскідала доля».

Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР за шматгадовую плённую работу ў галіне літаратуры і ў сувязі з сямідзесяціпяцігоддзем з дня нараджэння старэйшай беларускай паэтэсы Канстанцыі Буйло ўзнагароджана Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Рэдакцыя газеты «Голас Радзімы» сардэчна віншуе Канстанцыю Антонаўну са слаўным 75-годдзем і жадае ёй добрага здароўя і нягаснага творчага натхнення.

ВЕРШЫ З НОВАЙ КНІГІ КАНСТАНЦЫІ БУЙЛО

РОДНАМУ КРАЮ

Зямля беларуская, родная маці,
Расціла мяне ты у беднае хаце...
Ля прызбы стаялі сяброўкі-бярозкі,
Ранялі на плечы мне светлыя слёзкі,
Да сонца працягвалі тонкія вецці,
Якія май цёпла заленню квецці.
Я выйшла у свет... На дарогу — праз поле,
Шукаць свайго шчасця, шукаць сваёй долі,
Жылося усяк... Лепш і горай жылося;
Як лісток, мяне вецер ад хаты адносіў
У свет невядомы, чужы, nelaгодны
Шукаць сабе працы далёка ад родных...
Я працу знайшла, ды узнікала патрэба
Убачыць блакіт беларускага неба,
Пачуць нашы песні, ўзысці на узгоркі,
Дзе пах ад чабору духмяны і горкі,
Дзе шум баравы — то ліхі, то пануры,
То грозны, калі разгуляецца бора,
То светлы, праніклы, патайны і чысты,
Як шум ціхай хвалі люстрана-празрыстай.
Я рыфму пачула над той самай рэчкай,
Дзе грэчка паліла ружовыя свечкі
І сэрца кранала так сумам глыбокім,
Што слёзы расілі дзявочыя шчокі.
Таму свае песні сёння я прысвячаю
Маёй Беларусі — любімаму краю.

МАЙ

А старасці няма! Ты ёй не вер,
Калі ў грудзях жывое сэрца б'ецца,
Калі з грудзей свабодна песня льецца,
Сум мой знікае, як драпежны звер,
І неба, і блакіт вачэй смяецца, —
Ты старасці не вер!

Ты вер,
ты вер, што старасці няма,
Здзірае восень ліст пахухлы з клёна,
Ля сонца сталі шэрых хмар заслоны,
Ідзе за імі лютая зіма,
З бязмежнай даўжынёй начэй сцюдзёных.

А ты!..
Ты вер, што старасці няма...
А толькі знай:
за той зімой Імглістай
Зноў прыйдзе май
у кропельках іскрыстых.
Аб ім ты думай! Ты яго чакай!
Зноў прыйдзе май!

.
Не, ты не вечны, чалавек!
І у цябе не многа часу.
Дык думак добрых запасы
У доўгі не кладзі засек.
Сей добрае! Няхай узьдзе шчыра...
Усё дай людзям, што ты маеш сам!
Бо ўсё, што захаваш там,
Змарнее, як у сцюжу пырай.

ЧАЛАВЕЧАЯ РУКА

Рука — гэта інструмент тонкі!
Як геніяльна створана рука...
Ці то кранецца струн павучых, звонкіх,
Ці закідае сеці рыбака,
Ці дом будзе, ці штурвалам правіць,
Ці піша сціпла яркія радкі...
Рука людская! Што мы проціставіць
Маглі б супроць стваральнае рукі!!

З апошніх вернісажаў

Пяць невялікіх карцін, пяць простых замалёвак з жыцця вёскі прадставіў на рэспубліканскую выставку самадзейнага выяўленчага мастацтва, якая адбылася ў Мінску, трактарыст з Ельскага раёна Міхаіл Засінец. Не, іх не вызначае з соцен іншых работ нейкая асабліва манера выканання. Але якім невычарпальным аптымізмам, якой верай у жыццё, у сілу і талент чалавека вее ад кожнага з гэтых палотнаў!

Пяць гадоў назад няшчасны выпадак вырваў з рук Міхаіла рычагі трактара, цяжкая хвароба прыкавала яго да пасцелі. І пяць гадоў ён мужна змагаўся не толькі за жыццё, але і за сваё месца ў ім. Яго работы «Была вайна», «Дарогі юнацтва», «Уборка сена» нікога не пакідаюць абыякавым.

У экспазіцыі прадстаўлена больш як чатырыста арыгінальных работ самадзейных мастакоў, скульптараў, майстроў разьбы і чаканкі, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва — пераможцаў раённых і абласных паказаў, якія праходзілі пад дэвізам: «Слава працы!»

Стваральная праца чалавека, прыгажосць роднага краю, вобразы нашых сучаснікаў — галоўныя тэмы большасці работ народных умельцаў.

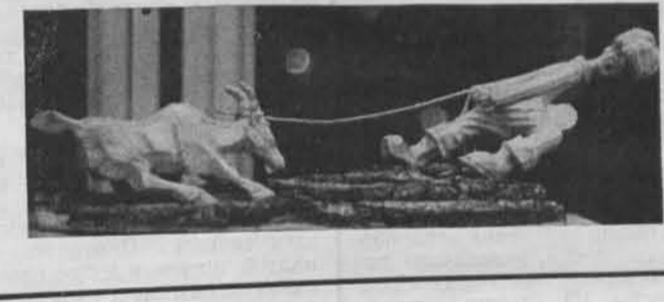
Цікавую графічную серыю пра будаўнікоў Лукомскай ДРЭС паказаў работнік Віцебскага абласнога краязнаўчага музея Ю. Баранаў. Пра сваіх таварышаў па рабоце, пра прыгажосць творчай працы расказалі ў маляўнічых палотнах будаўнік з Магілёва Г. Шах, рабочы Пінскага камбіната верхняга трыкатажу А. Шыдлавец, машыніст электрапоезда з Мінска В. Гушчын, педагог са Смагоні Л. Трохалева і іншыя.

Сцізорык і долата — увесь інструмент майстроў разьбы па дрэве настаўніка з Ашмян П. Бусловіча і рабочага з Гродзенскага раёна С. Быка. Матэрыялам для іх вырабаў служаць бяроза і ліпа, тэмы падказвае жыццё. «Дзярка», «Калі ласка!», «Пчалар», «Архітэктар» і іншыя іх скульптуры выкананы на высокім мастацкім узроўні.

З новымі цікавымі работамі выступілі вядомыя майстрых і пляцення з саломкі, удзельніцы многіх усесаюзных і міжнародных выставак Е. Арцёменка з Магілёва і В. Гаўрылюк з Брэста.

Усяго ў экспазіцыі прадставілі свае творы 214 самадзейных мастакоў з усіх абласцей рэспублікі.

НА ЗДЫМКАХ: работы з выставкі, М. АСАУЛЕК. «Палеская нафта»; І. САЧАНКА. «Хто каго!»

Хроніка культурнага жыцця

Хроніка культурнага жыцця

ЗАВЯРШЫўСЯ міжнародны кінафестываль, які праходзіў у сталіцы Ірана — Тэгеране. Сярод дакументальных фільмаў лепшым прызнан беларускі — «Птушка «ікс» (сцэнарысты І. Пісьменная і Р. Раманаў, рэжысёр — Д. Міхлеў, апэратар — В. Цяслюк). Нашаму фільму прысуджан прыз фэстывалю — «Залаты Дэльфін».

АДБЫўСЯ конкурс фільмаў кінааматараў горада Мінска і вобласці. Былі паказаны 22 фільмы пад дэвізам «Табе, Радзіма, наша ўдарная праца». Першай прэмія ўдасценны фільмы «Рабочы — пцігодцы, пцігодка — рабочаму», «Важны цэх завода» (аматарская кінастудыя Мінскага аўтазавода).

Удалы дэбют аматарскай кінастудыі Мінскага завода халадзільнікаў. Яна паказала фільм «Электрыфікацыя ажыўляе ваду». На конкурсе дэбютавала яшчэ адна кінастудыя —сярэдняй школы вёскі Галынка Клецкага раёна. Яе

фільм «На парадку дня — уборка ўраджаю» адзначаны трэцяй прэміяй.

Цікавыя фільмы паказалі кінастудыі «Трактар» Палаца культуры Мінскага трактарнага завода («Нараджэнне грамадзяніна» — другая прэмія, «Подзвіг» — трэцяя прэмія), аматарская кінастудыя Мінскага мотавелазавода («Тэхнічны прагрэс на заводзе» — другая прэмія, «Дзень маладога спецыяліста» — трэцяя прэмія).

НА ШКЛОЗАВОД «Нёман» прыйшла вестка аб новых творчых поспехах беларускіх майстроў шкла: журы міжнароднай выставкі шкла і фарфару ў Яблонцы-на-Нісе (Чэхаславакія) прысудзіла «Гран-пры» майстру-мастаку Анатолю Федаркову за дэкаратыўны набор «Кветка» і ўзнагародзіла залатым медалём мастака Уладзіміра Жохавя за дэкаратыўны камплект «Сланечнікі».

Усяго ў выставцы ўдзельнічала 7 краін, у тым ліку Аўст-

рыя, Італія, Швецыя, Чэхаславакія і СССР. У савецкую калекцыю шкла ўваходзіла 500 мастацкіх вырабаў. Чатыры работы былі адзначаны прызамі, дзве з іх належаць беларускім аўтарам.

ЮНЕСКО выпусціла ў свет каталог лепшых твораў сусветнай літаратуры, падрыхтаваны пры непасрэдным удзеле яе дзяржаў-членаў.

У каталогу — 2000 літаратурных шэдэўраў, створаных за ўсю гісторыю чалавецтва. Ён уключае кнігі, напісаныя не толькі на сучасных, але і на старажытных мовах — латыні, старажытнагрэчаскай, акадскай.

У каталогу шырока прадстаўлена руская класічная савецкая літаратура. Ён уключае звыш 70 твораў рускіх, украінскіх і беларускіх пісьменнікаў.

ВАКАЛЬНА - ИНСТРУМЕНТАЛЬНЫ ансамбль Гомельскага дрэвапрацоўчага аб'яднан-

ня стаў пераможцам рэспубліканскага тэлевізійнага конкурсу маладых выканаўцаў савецкай песні.

Раённем ЦК камсамола рэспублікі калектыву ўзнагароджаны Ганаровай граматай і прызам. Журы высока ацаніла выкананне песні «Роднае Палессе» ў апрацоўцы ансамбля і балоды гомельскага кампазітара Юрыя Васілеўскага «Надзя — Надзейка».

У ГОМЕЛЬСКІМ абласным драматычным тэатры адкрыўся музей. Тры гады заслужаны артыст БССР Мікалай Маліноўскі збіраў матэрыялы для экспазіцыі: праграмы, афішы, здымкі, рэцэнзіі, водэўкі глядачоў у прэсе. Ён пабываў у тэатральных музеях Масквы, Яраслаўля, Кіева Мінска, Бранска, сустракаўся з драматургамі, творы якіх ставіліся на гомельскай сцэне, з былымі акцэрамі.

І ажыла гісторыя тэатра. Экспанаты музея знаёмяць наведвальнікаў з першымі спектакля-

мі, з акцэрамі-ветэранамі, з сённяшнім днём калектыву.

У ПРАСТОРНАЙ зале пасяджэнняў выдавецтва «Узбекістан» у Ташкенце адбылася выстаўка беларускай літаратуры. На ёй звыш 500 назваў кніг. У ліку іх — творы Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Танка. Дэманстраваліся на выстаўцы і кнігі узбекскіх пісьменнікаў, перакладзеныя на беларускую мову.

Наведвальнікі выстаўкі з цікавасцю азнаёміліся з дасягненнямі кнігавыдавецкай справы ў Беларусі.

У СЕМЕЖАўСКІМ сельскім клубе свай майстэрства паказалі пятнаццаць калектываў мастацкай самадзейнасці. Тут жа экспанаваліся вырабы мясцовых ткачоў, рэзчыкаў па дрэве, вышывальшчыц і іншых народных умельцаў.

У аглядзе прынялі ўдзел маладыя выканаўцы сучасных беларускіх песень, танцаў, а таксама старэйшыя жыхары Капильскага раёна.

ГОРАД МАЛАДОСЦІ

«МЫ КНЯЗ Дмитрий Ольгердович чыним знаменито тым листом іже імуе чистое мыслі милосердзе і позданне к Великому Королеви Володиславу Польскому і к его Королицы Ядвизе... хочем кголдovati... верное послушанство держати под присягою і под честью обычая... і на крепость того листа привесили есмо нашу печать... а дана грамота в Молодене в середу декабря 16 день ото ся кончыла в лето божье 1388».

Гэты дакумент з'яўляецца першым летапісным упамінаннем пра Маладзечна. У XVI—XVII стагоддзях былі тут сем вуліц і княжаскі двор. Асноўны занятка гараджан — земляробства, хаця былі «гоны бабровыя», «ловы звярыныя». Адбывалі паншчыну, здавалі «дзякло» (збор зернем) ды «дань грашовую». Не раз і не два Маладзечна трапляла ў ваныя віхуры. Пад якімі толькі сцягамі ворагі не падваргалі горад «агно і мечу». І кожны раз пасля спусташальных набегу браліся за сваю мірную справу цесляры і муляры.

Некалі груэавае ваенна-феадалнае збудаванне на беразе балоцістай Вушы рэканструавалі князі Агінскія пад свецкі палац з невялікім тэатрам, сціплай галерэяй, даволі багатай бібліятэкай і астранамічна-матэматычнай майстэрняй.

Пэўны час Маладзечна належала вядомаму дыпламату і кампазітару Міхаілу Агінскаму, які ахвяраваў маладзечанскія

ўладанні павятоваму вучылішчу.

У 1812 годзе пад Маладзечна былі разбіты рэшткі напалеонаўскіх войск. Французскі імператар выдаў свой апошні бюлетэнь у замку Агінскага. Звездаў горад і магутную сілу народных выступленняў, найбольш яскравым з якіх было паўстанне пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага.

У 1864 годзе замест павятовага вучылішча тут пачала працаваць настаўніцкая семінарыя. Яе закончылі ўдзельнікі грамадзянскай вайны П. Шаранговіч, Л. Калядка, І. Міхалёнак, пісьменнік Міхась Чарот, спявак Міхась Забэйда-Суміцкі і іншыя.

Вялікі ўплыў на развіццё горада зрабіла тое, што Маладзечна аказалася на скрыжаванні Лібава-Роменскай і Сядлецка-Пецярбургскай чыгунак.

Рэвалюцыйныя падзеі 1905—1907 гадоў не былі нечаканымі для маладзечанцаў, яны іх успрынялі як неабходнасць выступіць супраць сваіх прыгнятальнікаў, за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне. Вялікую актыўнасць праявілі тутэйшыя людзі ў гады Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны. Першым органам Савецкай улады стаў у горадзе валвыканком на чале з І. Міхалёнкам. Праўда, гэты перыяд быў вельмі кароткі, бо Маладзечна з усёй Заходняй Беларусію трапіла ў залежнасць ад буржуазнай Польшчы. Амаль два дзесяцігоддзі ішла барацьба ў падполлі. Для ўсіх мала-

дзечанцаў дарага імя палымянага барацьбіта, трыбуна, вучонага Браніслава Тарашкевіча, які жыў доўгі час непадалёку — у Радашковічах.

Не паспела ўсталявацца Савецкая ўлада ў 1939—1941 гадах, як пачалася вайна. Зноў барацьба, падполле. Дзейнічалі партызанскія атрады і брыгады. Вызваленне прыйшло 5 ліпеня 1944 года.

Горад быў знішчаны дашчэнту. Колькасць насельніцтва знізілася да 4 тысяч чалавек. Пасляваенныя гады пайшлі на адбудову. Узводзіліся карпусы фабрыкі музычных інструментаў, хлебазавода, мясакамбіната, дзвюх швейных фабрык, завода жалезабетонных вырабаў, станкабудуўнічага завода. А нядаўна пачалі даваць прадукцыю заводы металаканструкцый і паўправаднікоў.

Цяпер Маладзечна мае 14 агульнаадукацыйных школ, палітэхнікум, улікова-планавы тэхнікум, музычнае вучылішча, школу-інтэрнат, дамы культуры, клубы, бібліятэкі. Ля Лысай гары вырас новы жылы раён, акаймаваны вялізным паркам. Цяпер у горадзе пражывае 60 тысяч чалавек.

Пра ўсё гэта ішла гаворка на нядаўнім агульнагарадскім вечары, прысвечаным 585-годдзю Маладзечна. У канцы вечара адбыўся вялікі канцэрт, які падрыхтаваў Маладзечанскі гарадскі ансамбль песні і танца.

Г. КАХАНОУСКИ,
нам. дырэктара Мінскага абласнога краязнаўчага музея ў г. Маладзечна.

ПАЧАТАК гэтай гісторыі адносіцца да 1952 года. Трыццацітрохгадовая даярка з вёскі Магілёў Днепропэтраўскай вобласці Надзея Лебядзін захварэла на грып. Справы ўжо ішлі на папраўку, калі стал хворай рэзка пагоршыўся: з'явіліся вострыя галаўныя болі, прарэла мова. Затым хворая страціла прытомнасць. Надыйшла поўная нерухомасць, вочы не адкрываліся, але сэрца і лёгкія працавалі, ніякіх адхіленняў у рабоце іншых органаў таксама не было.

Урачы рабілі ўсё магчымае, каб прывесці хворую ў нармальны стан, але дарэмна. Яе кармілі штучна, аднак яна ніяк не рэагавала на знешнія раздражненні. Нават моцныя ўколы іголкай на яе не дзейнічалі. А арганізм працягваў жыццё. Спецыялісты вызначылі — летаргічны сон. Аднак ніхто з іх не мог сказаць, колькі часу ён працягнеца.

Дваццаць гадоў спала Н. Лебядзін. Шмат падзей адбылося за гэты час у яе сям'і. Памёр муж. Дачку Валянціну аддалі ў школу-інтэрнат. Даўно закончыла яна школу пераехала ў Днепропэтраўск, дзе працуе на машынабудуўнічым заводзе.

АБУДЖЭННЕ ПРАЗ 20 ГОД

Мінулым летам памёрла маці Н. Лебядзін. Сястра Настасся цяжка пераносіла гэтую страту і, аплакваючы смерць маці, гучна галасіла. І раптам яна заўважыла, як па твары глыбока спаўшай хворай паліліся слёзы, затым яна павольна адкрыла вочы і асцярожна, з расстаноўкай вымавіла першае слова: «ма-ма».

Пасля 20 гадоў нерухомасці і маўчання да Лебядзін пачало вяртацца жыццё. Яна знаходзілася ў абласной бальніцы. Паволі вярнулася да яе мова, яна стала нармальна бачыць, а вось хадзіць ёй даводзіцца вучыцца нанова: за час нерухомасці атрафіраваліся мышцы. Пакуль Н. Лебядзін рухаецца з дапамогай мыліц, але ўрачы не сумняваюцца, што хадзіць яна будзе нармальна. Для цяперашняга стану хворай характэрны некаторыя раздражняльнасць, плаксивасць, неспакойны сон. У яе захавалася выдатная памяць, яна помніць усё, што было вакол яе дваццаць гадоў назад. І натуральна, што цяпер Н. Лебядзін здзіўляецца змяненням, якія адбыліся ў абліччы роднай вёскі і горада Днепропэтраўска, дарослай дачцы і пастарэўшай сястры, тэлевізійным перадачам.

У Міністэрстве аховы здароўя Украіны паведамілі, што летарг — адна з самых старажытных хвароб. Яна вельмі рэдка сустракаецца ў наш час, але навуцы вядомы выпадкі працяглага летаргічнага сну. У такім стане знаходзіўся, напрыклад, швед Нельсан. У яго пасля летарга надыйшла працяглая бяссонніца. Ён не спаў гадамі, адчуваючы сябе пры гэтым зусім здравым. Працяглая летаргічныя станы могуць узнікнуць у выніку моцных псіхічных траўм. Падобная ж траўма можа і вывесці хворага са стану летарга. Верагодна, вестка аб смерці маці паслужыла тым штуршком, які выклікаў абуджэнне Н. Лебядзін пасля дваццацігадовага сну.

Л. БІЧАЙ.

(порт)

Усеаюзныя спаборніцтвы скакуноў у вышыню адбыліся ў Карагандзе.

Вялікага поспеху дабіўся навучэнец Мінскага палітэхнікума Аляксандр Грыгор'еў. Ён узіў вышыню 214 сантыметраў, паўтарыўшы рэкорд Беларусі для дарослых, і ўстанавіў вышэйшае рэспубліканскае дасягненне для юнакоў 17—18 гадоў у закрытых памяшканнях.

Грыгор'еў заняў агульнае трэцяе месца, паказаўшы такі ж вынік, як і алімпійскі чэмпіён Ю. Тармак, праіграўшы толькі 2 сантыметры заняўшаму першае месца алмацінцу В. Фралову.

«Тарпеда» (Яраслаўль) — «Тарпеда» (Мінск). Два матчы на першыя месцы краіны правялі аднаклубнікі на ледзяным полі ў Яраслаўлі.

Першы матч выйгралі гаспадары — 5:1.

У другім перамаглі мінчане — 6:2.

ГУМАР

— Скажы, чаму ты не выйшла замуж за Яна? Ён жа — апошні, хто рашыў зрабіць табе прапанову?

— Ну ўжо не! Лениш застацца ў старых дзейках, чым выйсці замуж за такога дурака, які адважыўся на мне жаніцца!

— Як табе падабаецца новы муж Марысі?

— Ніяк яго не зразумю: ці то ён разумны і проста жартуе, ці то дурань і гаворыць аб ёй усё, што на самай справе думае.

Размаўляюць дзве дзяўчынкі:

— Ці не можаш ты мне

ПРЫЗНАННЕ

Пад назвай «Прызнанне» ў выдавецтве «Фольк унд Вельт» (ГДР) выйшаў раман Івана Шамякіна «Снежныя зімы» ў перакладзе на нямецкую мову Ганса-Іахіма Грыма. На выхад твора нашага пісьменніка адгукнуліся многія газеты і часопісы ГДР.

Газета «Нацыянальдайтунг» (Берлін) называе раман І. Шамякіна «прыкметным праблемным рэалістычным творам... Пераплачэнне падзей мінулага і сучаснага, паказ таго, як у складаных умовах перакрываюцца шлях Антанюка і фальшывая сцяжынка кар'ерыста — усё гэта хвалюе чытача і вымушае яго творча аналізаваць лёс людзей і падзеі, апісаныя ў рамане». Аўтар рэцэнзіі падкрэслівае, што раман І. Шамякіна — «яркая кніга».

«Лаўзітцэр Рундшау» (Котбус) адзначае, што «Іван Шамякін малое ў вобразе

Івана Антанюка прывабны партрэт рэвалюцыянера, змагаючага за права чалавека на добрае, шчаслівае жыццё, драматычна застравае важныя праблемы... Аўтар надвычай таленавіта перамяжоўвае цяперашняе з мінулым, дае чытачу зразумець непарыўнасць і цэласнасць гэтых жыццёвых катэгорый».

Рэцэнзент часопіса «Фрайе Вельт», нібы падагульняючы сказанае яго калегамі з іншых выданняў, піша: «Гэтай захваляючай, багатай на канфлікты кнігай беларускі пісьменнік, якога мы ведаем па раману «Глыбокая плынь», прысвечанаму партызанскаму руху, дае нам яшчэ раз рэльефнае рэалістычнае адлюстраванне савецкай рэчаіснасці».

Рэцэнзіі на раман І. Шамякіна змясцілі таксама «Юнге Вельт», «Трыбюнэ», «Фольксштyme» і многія іншыя выданні.

параіць добрага ўрача?

— А што ў цябе баліць?

— Нічога. Я б хацела выйсці за яго замуж.

— Колькі год вашаму мужу? — пытае цікавая суседка.

— Сорак. Паміж намі розніца ў 10 год.

— О! — здзіўляецца суседка. — Для п'яцідзесяці год вы выглядаеце цудоўна.

Раніцай медсястра абходзіць хворых і задае звычайныя ветлівыя пытанні аб самаадчуванні:

— Ну, Андэрсан, як вам сёння спалося?

— Цудоўна, сястра, я прыняў учора такую выдатную таблетку перад сном.

— Але ж яна ляжыць на вашай тумбачы!

— Значыць, я праглынуў гузік, які адарваўся ад маёй кашулі...

Паліцэйскі дапытвае сведку забойства, учыненага на вуліцы сярод белага дня:

— Дык вы сцвярджаеце, што чулі абодва выстралы?

— Зусім верна. Калі ён выстраліў першы раз, я знаходзіўся за 25 метраў.

— А другі?

— Думаецца, што тады я быў ужо метраў за трыста...

Хоць і зіма і холадна, але ў Гродзенскім заапарку па-ранейшаму мнагалюдна. Тут больш як тысяча звяроў, птушак — усяго 260 відаў жывёлін з розных куткоў зямнога шара. А нядаўна пасяліўся новы жыхар — насарог Чопе. Прывезлі яго сюды з Ленінграда.

НА ЗДЫМКАХ: каля вальера з высакародным аленем; наваселец заапарку насарог Чопе.

Фота А. ПЕРАХОДА.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-65-84, 33-03-15, 33-65-91, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. № 89.